

Sygn. akt III KK 170/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 grudnia 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Rafał Malarski (przewodniczący)

SSN Jarosław Matras (sprawozdawca)

SSN Barbara Skoczowska

Protokolant Teresa Jarosławska

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Jerzego Engelkinga
w sprawie **G. C.**

skazanego z art. 178 a § 4 kk i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 11 grudnia 2012 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego

od wyroku Sądu Rejonowego w G.

z dnia 19 grudnia 2011 r,

**I. uchyla zaskarżony wyrok w zakresie rozstrzygnięcia o karze
i sprawę w tej części przekazuje do ponownego rozpoznania
Sądowi Rejonowemu w G.;**

**II. w pozostałej części kasację oddala i w tym zakresie
wydatkami postępowania kasacyjnego obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

G. C. został oskarżony o to, że w dniu 14 sierpnia 2011 r. ok. godziny 18.25 na drodze krajowej K-63 w miejscowości B. znajdując się w stanie nietrzeźwości o zawartości 0,97mg/l i 1,01 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu prowadził w ruchu lądowym pojazd mechaniczny, tj. motorower marki Romet Ogar o nr. rej. ... i jednocześnie nie stosował się do orzeczonego przez Sąd Rejonowy wyrokiem z dnia 10.11.2010 r., zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych, przy czym zarzucanego czynu dopuścił się w ciągu pięciu lat po odbyciu co najmniej sześciu miesięcy kary pozbawienia wolności za podobne przestępstwo umyślne, tj. o czyn z art. 178a § 1 k.k. w zb. z art. 178a § 4 k.k. w zb. z art. 244 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

Wyrokiem z dnia 19 grudnia 2011 r., Sąd Rejonowy w G. uznał oskarżonego za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w akcie oskarżenia i za to na podstawie art. 178a § 1 k.k. w zb. z art. 178a § 4 k.k. w zb. z art. 244 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. skazał go, zaś na podstawie art. 178a § 4 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę 5 miesięcy pozbawienia wolności. Na poczet orzeczonej kary zaliczył oskarżonemu – w oparciu o przepis art. 63 § 1 k.k. – okres rzeczywistego pozbawienia wolności w dniu 14 sierpnia 2011 r. oraz rozstrzygnął o kosztach procesu.

Wyrok ten nie został zaskarżony i uprawomocnił się w dniu 27 grudnia 2011 r.

Od tego wyroku kasację na niekorzyść skazanego wniósł Prokurator Generalny. Zaskarżając wyrok w całości zarzucił mu:

I. rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego materialnego – art. 42 § 2 k.k. polegające na nie orzeczeniu w stosunku do skazanego za popełnienie czynu z art. 178a § 1 k.k. w zb. z art. 178a § 4 k.k. w zb. z art. 244 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. obligatoryjnego środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów albo pojazdów określonego rodzaju,

II. rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego materialnego – art. 11 1 i 2 k.k. polegające na wadliwym przyjęciu, że zarzucany skazanemu czyn winien być zakwalifikowany kumulatywnie z art. 178a § 4 k.k. w zb. z art. 244 k.k. podczas gdy między art. 178a § 4 k.k. a art. 244 k.k. nie zachodzi kumulatywny zbieg przepisów ustawy w rozumieniu art. 11 § 1 k.k.

Podnosząc powyższe zarzuty autor kasacji wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu.

Podczas rozprawy kasacyjnej prokurator Prokuratury Generalnej poparł wniesioną kasację.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna w zakresie zarzutu ujętego w pkt I. W tym zakresie jest bowiem oczywiste, że sąd *meriti* dopuścił się rażącego naruszenia przepisu art. 42 § 2 k.k. Zgodnie z treścią zawartej w nim normy, sąd ten był zobligowany do orzeczenia środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów albo pojazdów określonego rodzaju, skoro skazał G. C. za przestępstwo przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji (takim jest przecież przestępstwo z art. 178 a § 4 k.k.) popełnione w stanie nietrzeźwości. W tym stanie rzeczy uchybienie to miało także istotny wpływ na treść wyroku, co skutkowało koniecznością uwzględnienia kasacji w tym zakresie. Nie został natomiast uwzględniony zarzut zawarty w pkt II kasacji. W odniesieniu do tego zarzutu kasacja, wbrew kierunkowi określonemu w części wstępnej, jest skierowana na korzyść skazanego, skoro jej skutkiem ma być eliminacja z kwalifikacji przestępstwa przypisanego skazanemu jednego typu czynu zabronionego (art. 244 k.k.), co z kolei winno powodować „obniżenie” stopnia społecznej szkodliwości takiego zachowania. Podkreślić jednak należy, że naruszenie prawa materialnego może być efektem różnego rodzaju błędów w zakresie stosowania przepisów. O ile łatwo uchwytnie jest zastosowanie przepisów prawa karnego pomimo zakazu jego zastosowania lub też niezastosowanie normy prawa w sytuacji, w której norma ta musiała być zastosowana – przykładem jest tu nie orzeczenie środka karnego z art. 39 pkt 3 k.k. w zw. z art. 42 § 2 k.k. – to błąd subsumpcji może nie być już tak łatwo dostrzegalny. Sytuacja w tym zakresie jest jeszcze bardziej złożona, gdyż należy rozwiązać problem właściwej kwalifikacji prawnej przestępstwa, którego znamiona zostają ujęte w kilku typach czynów zabronionych. Z uwagi na regułę wyrażoną w art. 11 § 1 k.k. proces subsumpcji określonego stanu faktycznego musi w takim przypadku przebiegać przez ustalenie, czy zbieg przepisów prawa karnego, których znamiona zostały wyczerpane jednym czynem sprawcy przestępstwa, jest rzeczywisty, czy też ma charakter pozorny (pomijalny). Ustalenie wówczas, czy ma zastosowanie rzeczywisty zbieg przepisów ustawy musi być zatem poprzedzone zastosowaniem

reguł wyłączania wielości ocen prawno-karnych (A. Wąsek, Kodeks karny. Komentarz. 1999, s.157-158; A. Zoll, Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz. tom I, 2004, s. 182-193). Proces stosowania tych reguł nie jest procesem łatwym, a zatem i jego efekty mogą być obarczone w większym stopniu błędami, które w konsekwencji będą prowadziły do wadliwego obrazu normatywnego określonego zachowania. Oczywiście błędów tych będzie można uniknąć, gdy tak w doktrynie jak i w orzecznictwie wypracowane są już reguły odnoszące się do oceny relacji pomiędzy określonymi typami przestępstw, których znamiona wyczerpuje określone zachowanie. W niniejszej sprawie jedynym uzasadnieniem zarzutu obrazu art. 11 § 2 k.k. jest przywołanie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2012 r., I KZP 22/11, OSNKW 2012, z.1, poz. 6, w którym to postanowieniu przyjęto, odmawiając odpowiedzi na pytanie prawne dotyczące relacji pomiędzy art. 178a § 4 *in fine* k.k. oraz art. 244 k.k., że pomiędzy tymi przepisami nie zachodzi kumulatywny zbieg przepisów ustawy w rozumieniu art. 11 § 2 k.k. Wskazano także na niejednolity normatywny charakter tego przepisu, co na pewno nie ułatwiało sądom jego prawnej oceny. Pomijając już to, że problem relacji pomiędzy tymi przepisami był przedmiotem tzw. pytania prawnego, to dostrzec trzeba, iż w dacie wyrokowania przez Sąd Rejonowy orzeczenie to nie było jeszcze wydane, a zatem nie mogło być znane temu sądowi. Co więcej, w stanie normatywnym, w którym nie obowiązywał jeszcze przepis art. 178a § 4 k.k., relacja pomiędzy przepisami art. 178 a § 1 k.k. oraz art. 244 k.k., postrzegana była właśnie przez pryzmat art. 11 § 2 k.k. (zob. np. postanowienie SN z dnia 26 sierpnia 2004 r., I KZP 11/04, OSNKW 2004, z. 7-8, poz. 84; wyrok SN z dnia 5 stycznia 2011 r., IV KK 291/10, Lex nr 736260), co mogło wpłynąć na proces ustalania charakteru normatywnego zbiegu przepisów, a w konsekwencji, na zastosowanie kumulatywnej kwalifikacji co do przepisów art. 178a § 4 k.k. oraz art. 244 k.k. Tak więc nie sposób stwierdzić, że zastosowanie przez sąd *meriti* kumulatywnej kwalifikacji prawnej co do przepisów art. 178a § 4 k.k. oraz art. 244 k.k. stanowiło rażącą obrazę przepisu art. 11 § 2 k.k. Na marginesie zaś zważyć trzeba, iż kara została orzeczona w oparciu o ten przepis, który winien mieć w tej sprawie zastosowanie.

Z tego zatem powodu kasacja w tym zakresie została oddalona.

Mając na uwadze, że kasacja okazała się zasadna co do zarzutu opisanego w pkt I, i uwzględniając treść uchwały składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2010 r., I KZP 36/09, OSNKW 2010, z. 5, poz. 40, że: "W postępowaniu

kasacyjnym nie jest możliwe uchylenie orzeczenia wyłącznie w części, której orzeczenie to nie zawiera... a w konsekwencji uchylenia orzeczenia można uczynić tylko tę jego zaskarżoną część, która obarczona jest owym brakiem, a uchylenie powinno wówczas nastąpić w zakresie umożliwiającym usunięcie tego uchybienia”, należało uchylić wyrok w zakresie orzeczenia o karze i w tej części sprawę przekazać do ponownego rozpoznania. Przy orzekaniu kary Sąd Rejonowy powinien pamiętać, że kasacja nie kwestionowała stosowania prawa przy określaniu wymiaru kary pozbawienia wolności, a zatem kara nie może być określona w sposób mniej korzystny niż orzeczona w zaskarżonym wyroku. Jest zaś oczywiste, że obowiązkiem sądu powinno być zastosowanie przepisu art. 42 § 2 k.k. (art. 442 § 3 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.), a zatem orzeczenie określonego w tym przepisie środka karnego.

Z tych wszystkich powodów orzeczono jak w wyroku.